

КРИВЕНКО Ю. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент

ЩОДО ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

На сьогодні досить актуальним є питання щодо цивільно-правового захисту прав військовослужбовців. Незважаючи на те, що ряд нормативно-правових актів передбачають гарантії правового і соціального захисту громадян України, які виконують конституційний обов'язок щодо захисту Вітчизни, залишаються ряд питань, які потребують подальшого вдосконалення. Військовослужбовці користуються усіма правами і свободами людини та громадянина, гарантіями цих прав і свобод [1].

Більшість із сформульованих раніше наукових положень засновані на принципово інших підходах радянського законодавства, ніж ті які сформувалися останнім часом. Хоча в цілому вони зберігають певне значення, але в даний час потребують переосмислення з урахуванням нових уявлень про сутність статусу військовослужбовців, форми й способи цивільно-правового захисту прав.

Класифікацію форм захисту суб'єктивних цивільних прав та охоронюваних законом інтересів, слід чітко розмежовувати на юрисдикційну та неюрисдикційну форми захисту цивільних прав з урахуванням специфіки діяльності військовослужбовців. У рамках юрисдикційної форми захисту суб'єктивних прав і охоронюваних законом інтересів можна вести мову про загальний порядок захисту прав у судах загальної юрисдикції.

Щодо неюрисдикційних форм, то слід звернути увагу на самозахист. В юридичній літературі поширена думка, що самозахист цивільних прав та охоронюваних законом інтересів в широкому сенсі цього слова може розглядатися як будь-які дії особи, пов'язані із захистом своїх прав від порушень та протиправних посягань [2].

Законодавство про захист прав військовослужбовців покликане, насамперед, забезпечити майнові та особисті немайнові права даної категорії громадян і членів їх сімей. Разом з тим в його основі лежить принцип захисту не лише особистих, але і суспільних інтересів. Нарешті, ці норми, виступають фактором зміцнення правової основи діяльності державних органів, їх посадових осіб.

Права і обов'язки військовослужбовців умовно можна поділити на 3 групи:

Перша група — містяться в Конституції України основні, невід'ємні права і обов'язки військовослужбовця, які визначають його статус як громадянина країни і захищають недоторканність як посадової особи.

Це ті соціально-економічні, політичні та особисті права і свободи, які не можуть бути змінені, скасовані або обмежені іншими нормативно-правовими актами меншої юридичної сили.

Друга група — права і обов'язки, що містяться у нормах різних галузей права, які поширюються на військових людей, але на відміну від першої групи у деяких випадках мають свої особливості щодо їх застосування до військовослужбовців. Такі норми не обмежують правове положення військовослужбовців, а лише мають особливості у зв'язку зі специфікою військової служби.

Третя група-права і обов'язки військовослужбовців, що впливають з умов військової служби, які встановлюються законами та виданими на їх основі нормативно-правовими актами. Ці норми визначають загальні, посадові і спеціальні права і обов'язки військовослужбовців.

Визначення цивільно-правового статусу військовослужбовців представляє науково-практичний інтерес в силу особливостей військової служби, так як дана категорія громадян не може бути повністю захищена від негативних наслідків виконання обов'язків військової служби.

Цивільно-правовий статус військовослужбовця це сукупність прав, законних інтересів, захист яких забезпечується (гарантується) державою, а також обов'язків військовослужбовців, визначає межі його участі в майнових і особистих немайнових відносинах. Одна частина прав, законних інтересів і обов'язків належить йому як фізичній особі, а інша обумовлюється специфікою службового становища. Праця військовослужбовців відноситься до специфічної сфери зайнятості, вони виконують соціально-відповідальні функції, покладені на них державою і суспільством і, як і всі люди, потребують предметів споживання, послуг, житла, необхідних їм для якісного виконання військового обов'язку.

Охорона має на увазі всю сукупність заходів, що забезпечують нормальний хід реалізації прав, і включає два аспекти — перший передбачає їх превентивну охорону від можливих посягань на них, а другий полягає в правовому реагуванні на порушення, яке можна визначити як їх захист.

Існують різні способи захисту прав і законних інтересів військовослужбовців. Серед них значна роль належить цивільно-правовим нормам. Незважаючи на те, що вони не покликані регулювати владні відносини і підпорядкування, але захист прав військовослужбовців та членів їх сімей, у тому числі її цивільно-правова складова, є найважливішою передумовою нормальної діяльності як окремих військовослужбовців, так і військових підрозділів у цілому.

Отже, в сучасних умовах очевидна необхідність вироблення нової концепції забезпечення суб'єктивних прав військовослужбовців, побудованої на принципі верховенства прав людини у випадку виконання ними військового обов'язку. Слід усунути юридичні і фактичні

перешкоди реалізації військовослужбовцями в повному обсязі належних їм суб'єктивних прав.

Список використаної літератури:

1. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України // (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 15, ст. 190.
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № № 40-44, ст. 356

КОСТОВА Н. І.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук

ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ

В провідних країнах світу проблеми цієї галузі освіти були підняті в XVI – XVII ст. ст. Т. Гоббс, Дж. Локк, Д. Юм в тій чи іншій мірі торкалися питань правової освіти населення, осмислювали її проблеми в рамках оригінальних філософських вчень. Лібералізм в якості найбільш зручної для капіталістичного ладу ідеології крок за кроком перетворився на домінуючий напрям, а у XIX – XX ст. ст. під впливом поступового розповсюдження загального виборчого права та руйнування колоніальної системи ліберальні ідеї та концепти міцно увійшли до суспільно-політичної практики. Серед них чільне місце посіла концепція прав і свобод людини, що передбачала додержання принципів поваги людської гідності, можливостей самореалізації індивіда в суспільства тощо. На жаль, Україну слід віднести до країн, що сильно відстають в сфері правової освіти, хоча в останні роки можна спостерігати серйозний прогрес. На нашу думку, розвиток правової освіти в нашій державі повинен ґрунтуватись на науково-теоретичному доробку, що існує в провідних країнах світу, в першу чергу, Західній Європі. Іспанський дослідник Е. Аб'юес вважає розширення громадянської освіти в сучасній Європі соціальною необхідністю, відповіддю на різноманітні проблеми суспільства, особливо набування ним рис технізованої системи. Підвищення рівня правовою освіти та культури є, на його думку, ключем до вирішення таких проблем, як мультикультуралізм, міграція, надмірне використання інформаційних та комунікаційних технологій, насильство, порушення соціальних і сімейних зв'язків, відсутність поваги до суспільства і т. д. Правова освіта має значний